

Wyrok z dnia 16 listopada 2006 r.

II PK 89/06

Przepis art. 70 § 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. - Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz.U. Nr 117, poz. 753 ze zm.) nie stanowi podstawy przyznania sędziemu wojskowemu sądu garnizonowego dodatku funkcyjnego przewidzianego w sądzie rejonowym dla stanowiska przewodniczącego wydziału (kierownika sekcji).

Przewodniczący SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec, Sędziowie SN:
Krystyna Bednarczyk (sprawozdawca), Zbigniew Myszka.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 16 listopada 2006 r. sprawy z powództwa Arkadiusza M. przeciwko Wojskowemu Sądowi Garnizonowemu w W. o wynagrodzenie, na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 21 października 2005 r. [...]

o d d a l i ł skargę kasacyjną.

U z a s a d n i e

Wyrokiem z dnia 29 czerwca 2004 r. [...] Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił powództwo Arkadiusza M. przeciwko Wojskowemu Sądowi Garnizonowemu w W. o zapłatę dodatku funkcyjnego poczynając od lutego 2002 r. Sąd ustalił, że powód zajmuje stanowisko sędziego Sądu Garnizonowego w W. Zgodnie z rozkazami organizacyjnymi prezesa Wojskowego Sądu Garnizonowego w W. z dnia 10 września 2001 r. oraz 17 stycznia 2003 r. w sprawie organizacji sądu i zakresu czynności na poszczególnych stanowiskach pracy, na strukturę organizacyjną składają się stanowiska funkcyjne (prezes sądu, zastępca prezesa sądu i kierownik sekretariatu sądu), sekretariaty, kancelarie sędziowskie, nieetatowa kancelaria tajna i dyżurka. Wśród kancelarii sędziowskich wyróżniono kancelarię wykonawczą i kancelarię wojskowego sędziego penitencjarnego,

które nie zostało zaliczone do stanowisk funkcyjnych. Podlega ono zastępcy prezesa sądu, który sprawuje bezpośredni nadzór nad działalnością kancelarii penitencjarnej i kancelarii wykonawczej. Na podstawie rozkazu organizacyjno-personalnego prezesa Wojskowego Sądu Garnizonowego z dnia 19 lutego 2002 r. powód został wyznaczony do kierowania działem wykonawczo-penitencjarnym. Z tego tytułu powód nie otrzymał dodatkowego wynagrodzenia, natomiast został zmniejszony zakres jego obowiązków dotyczących orzekania w pierwszej instancji. Kolejnym rozkazem z dnia 2 stycznia 2004 r. zwolniono powoda z wykonywania czynności sędziego penitencjarnego, powierzając jedynie czynności z zakresu spraw wykonawczych. Wynagrodzenie miesięczne powoda wynosi 4.702,55 zł.

Oceniając ten stan faktyczny Sąd uznał, że roszczenie o zapłatę dodatku funkcyjnego jest niezasadne. Podstawowym aktem prawnym regulującym organizację sądownictwa wojskowego oraz prawa i obowiązki sędziów wojskowych jest ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. - Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz.U. Nr 117, poz. 753 ze zm.). Zgodnie z art. 70 § 2 i 3 tej ustawy w sprawach nieuregulowanych stosuje się przepisy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych z zastrzeżeniem, że uposażenie sędziów, asesorów i aplikantów określają przepisy o uposażeniu żołnierzy, z tym że nie może ono być niższe od wynagrodzenia sędziów, asesorów i aplikantów sądów powszechnych na stanowiskach równorzędnych, ustalonych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Z powyższego przepisu wynika, że przez równorzędne stanowiska należy rozumieć określone umiejscowienie w strukturze organizacyjnej sądu, a nie wykonywane przez sędziów funkcje lub dodatkowe czynności. Szczegółowo kwestię tę reguluje rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 31 grudnia 1997 r. w sprawie ustalenia równorzędnych stanowisk sędziów Izby Wojskowej Sądu Najwyższego i sędziów innych izb Sądu Najwyższego, sędziów Biura Nadzoru Pozainstancyjnego Sądu Najwyższego, sędziów Departamentu Sądów Wojskowych Ministerstwa Sprawiedliwości i sędziów delegowanych do pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości oraz sędziów, asesorów, aplikantów sądów wojskowych i sędziów, asesorów i aplikantów sądów powszechnych w celu kształtowania uposażeń (Dz.U. Nr 162, poz. 1107), z którego wynika, że stanowiskiem równorzędnym do stanowiska sędziego wojskowego sądu garnizonowego jest w sądownictwie powszechnym stanowisko sędziego sądu rejonowego. Powołane rozporządzenie mówi o określonym stanowisku i brak w nim przepisów pozwalających na stwierdzenie, iż kryterium do określenia stanowiska

równorzędnego może być również wykonywanie określonych dodatkowych zadań lub czynności przez sędziego. Zgodnie z art. 70 § 1 ustawy o ustroju sądów wojskowych ma odpowiednie zastosowanie między innymi przepis art. 91 § 6 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.). Przepis ten przewiduje, że w związku z pełnioną funkcją sędziemu przysługuje dodatek funkcyjny. W stosunku do sędziów sądów powszechnych stawki wynagrodzenia i stawki dodatku funkcyjnego określone są w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 6 maja 2003 r. w sprawie stawek podstawowych wynagrodzenia zasadniczego sędziów sądów powszechnych, asesorów i aplikantów sądowych oraz stawek dodatku funkcyjnego sędziów (Dz.U. Nr 83, poz. 761). Przepisy tego rozporządzenia nie mają zastosowania do sędziów sądów wojskowych, gdyż zgodnie z art. 70 § 1 ustawy o ustroju sądów wojskowych przepis art. 91 prawa o ustroju sądów powszechnych ma być stosowany odpowiednio z wyłączeniem § 8, na mocy którego Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, określa w drodze rozporządzenia stawki wynagrodzenia zasadniczego i dodatku funkcyjnego sędziów. Przewidzianych tam stawek dla sędziego sądu okręgowego, który jest przewodniczącym wydziału penitencjarnego nie można stosować do stanowiska powoda. Nie może on zatem żądać kwot obliczonych na podstawie ustalonych w tym rozporządzeniu wskaźników. Wyznaczenie powoda do wykonywania czynności związanych z kierowaniem kancelarią penitencjarną i wykonawczą nie spowodowało powołania go na stanowisko funkcyjne w ramach Wojskowego Sądu Garnizonowego. Powód podlegał zastępcy prezesa Sądu, a zwiększenie jego zakresu obowiązków zbilansowano zmniejszeniem zadań w zakresie orzekania. Przez pojęcie „pełnionej funkcji” użyte w art. 91 § 6 Prawa o ustroju sądów powszechnych należy rozumieć nie pewien zakres obowiązków ale określone stanowisko w strukturze organizacyjnej sądu.

Apelacja powoda od tego wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 21 października 2005 r. [...]. Sąd Okręgowy uznał za prawidłowe stanowisko Sądu pierwszej instancji, że powód nie pełnił funkcji, która uprawniałaby go do dodatku funkcyjnego. W wykazie stanowisk stanowiącym załącznik do powołanego w uzasadnieniu wyroku Sądu pierwszej instancji rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 31 grudnia 1997 r. nie jest wymieniona funkcja, którą pełnił powód - kierownika działu wykonawczo-penitencjarnego, a następnie kierownika działu wykonawczego. Pogląd

powoda, iż pominięcie w tym wykazie funkcji, którą pełnił, stanowi lukę prawną, jest chybiony. Stanowiskiem równorzędnym dla zajmowanego przez powoda stanowiska sędziego sądu garnizonowego jest stanowisko sędziego sądu rejonowego. O luce w prawie można mówić tylko wówczas, gdy ustawodawca nie ustalił stanowisk równorzędnych w sądownictwie powszechnym dla istniejących stanowisk sędziów wojskowych. Stanowiska te zostały wymienione w art. 23 - 24 ustawy o ustroju sądów wojskowych i ich katalog ma charakter zamknięty. Dla wszystkich tych stanowisk Prezydent RP ustalił stanowiska równorzędne w sądownictwie powszechnym. Niewątpliwie charakteru pełnienia stanowiska nie mają wykonywane przez powoda czynności w kancelarii, a zatem pominięcie ich w rozporządzeniu wykonawczym nie może być traktowane jako niewykonanie delegacji ustawowej. Funkcja kierownika sekcji w sądzie rejonowym, do której odwołuje się powód, związana jest z kierowaniem pewnym zespołem pracowników i musi być uzasadniona między innymi rodzajem i liczbą spraw. Tymczasem powód wykonywał swoje czynności samodzielnie, nikt mu nie podlegał. Nie jest też zrozumiałe, jaki dodatek dla sędziego penitencjarnego sądu okręgowego ma być według powoda zastosowany. Przepisy rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 6 maja 2003 r. określającego te dodatki nie przewidują szczególnej funkcji sędziego penitencjarnego. Przewidziany jest dodatek dla sędziów wizytujących zakłady karne, jednak na przeprowadzenie wizytacji powód się nie powoływał. Zgodnie z § 5 tego rozporządzenia dodatek funkcyjny przysługuje osobie, którą powołano do pełnienia funkcji określonych w tabeli, lub której powierzono pełnienie takich funkcji - w okresie jej pełnienia. Tryb powołania (i powierzenia) określony w Prawie o ustroju sądów powszechnych jest sformalizowany, co przeczy pogładowi powoda o braku konieczności formalnego powołania na stanowisko funkcyjne.

Wyrok ten powód zaskarżył skargą kasacyjną, którą oparł na podstawie naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię, polegającą na „pominięciu przez Sądy orzekające hierarchii aktów prawnych (prymat ustawy nad przepisami rozporządzenia) i tym samym obrazę przepisu art. 70 § 3 ustawy z dnia 21.08.1997 r. Prawo o ustroju sądów wojskowych poprzez przyjęcie, że za równorzędne stanowiska, w rozumieniu tego przepisu, należy rozumieć określone umiejscowienie w strukturze organizacyjnej sądu a nie faktycznie wykonywane przez sędziów dodatkowe czynności; przyjęciu, że sytuacja prawna i zawodowa sędziów w sądach wojskowych i powszechnych jest różna, a co za tym idzie, różne może być ich wynagrodzenie za pełnienie tych samych funkcji”. W uzasadnieniu skargi powód podniósł, że

w czasie pełnienia funkcji wojskowego sędziego penitencjarnego wykonywał wszystkie czynności powierzane przepisami Kodeksu karnego wykonawczego sędziemu penitencjarnemu sądu powszechnego. Dodatek z racji pełnienia tej funkcji, umiejscowionej w sądownictwie powszechnym w sądzie okręgowym, przysługuje jak przewodniczącemu wydziału penitencjarnego i wynika z przepisu art. 91 § 8 u.s.p. „Zdaniem powoda, już samo powierzenie obowiązków leżących w zakresie funkcji, w sądzie powszechnym, rodzi obowiązek zapłaty dodatku funkcyjnego. Oznacza to, że nie jest konieczne formalne powołanie na stanowisko funkcyjne, ale istotne jest, że sędzia wykonuje obowiązki przypisane danej funkcji. Znalazło to odzwierciedlenie w treści § 5 rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 6.05.2003 r., który stwierdza, iż dodatek funkcyjny przysługuje osobie, którą powołano do pełnienia funkcji lub której powierzono pełnienie funkcji - w okresie ich pełnienia. Bez znaczenia dla obowiązku wypłaty dodatku funkcyjnego jest fakt, że sędzia, któremu powierzono te obowiązki, ma automatycznie zmniejszony zakres obowiązków sędziego liniowego. Jest to typowe dla każdego stanowiska funkcyjnego, a dodatek należy się przez sam fakt wykonywania obowiązków przynależnych danej funkcji”. W dalszej części uzasadnienia powód powołuje się „na brak rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie organizacji sądów wojskowych i regulaminu ich urzędowania wbrew delegacji § 18 ustawy o ustroju sądów wojskowych”. „Jedynym przepisem regulującym tę materię jest art. 17 cyt. ustawy stwarzający prezesowi sądu garnizonowego możliwość wydania decyzji zwanej dalej rozkazem organizacyjnym, takiej jak ta wyznaczająca powoda do sprawowania wymienionych funkcji. Żadne inne przepisy nie określają natomiast szczegółowych zasad kontroli czy odwoływania z tych funkcji, co jest skutkiem braku w/w rozporządzeń wykonawczych. Tak więc pełnienie funkcji przez powoda zostało usankcjonowane wydaniem jednej z możliwych, decyzji Prezesa Sądu, w formie rozkazu organizacyjnego, w którym określono zakres obowiązków powoda oraz podległych mu sekretarzy sądowych”. Powód uważa, że odrębności sytuacji prawnej sędziów sądów powszechnych i sądów wojskowych nie mogą powodować, że sędziowie sądów wojskowych za pełnienie takich samych funkcji i wykonywanie takich samych czynności przewidzianych przepisami prawa otrzymują - wbrew treści art. 70 § 3 ustawy o ustroju sądów wojskowych - niższe wynagrodzenie przez to, iż nie otrzymują dodatku za pełnione faktycznie funkcje. Powód kierował dwoma działaniami - kancelarią penitencjarną i kancelarią wykonawczą. Kancelarie te są wyodrębnione w strukturze Wojskowego Sądu Garnizonowego w W. Natomiast brak wylicze-

nia stanowisk w rozporządzeniu, ta niewątpliwa luka prawna, nie może powodować, iż ustawowy „zapis gwarantujący sędziom sądów wojskowych wynagrodzenie nie niższe od wynagrodzenia sędziów sądów powszechnych na stanowiskach równorzędnych jest przepisem nie stosowanym, a w ocenie powoda stanowi samoistną podstawę do wypłaty dodatkowego wynagrodzenia za pełnione przez powoda funkcje na drodze analogii do stawek dodatku dla sędziów sądów powszechnych”. W związku z tymi zarzutami powód wniósł „o uchylenie i zmianę zapadłego orzeczenia poprzez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie na rzecz powoda łącznie 42. 212, 11 zł”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przytaczając podstawy kasacyjne wraz z obszernym uzasadnieniem powód nie wskazał przepisu, który miałby stanowić podstawę prawną przyznania mu dodatku funkcyjnego. Oceniając zasadność roszczeń powoda Sąd Okręgowy analizował szczegółowo przepisy regulujące uposażenie sędziów i nie znalazł podstawy prawnej do uwzględnienia żądania. Sąd drugiej instancji ma obowiązek dokonania takiej analizy, gdyż strona nie musi wskazywać w apelacji podstawy prawnej swego żądania (art. 368 § 1 k.p.c.). Inaczej jest w postępowaniu kasacyjnym, gdzie strona ma obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych ze wskazaniem przepisów prawa, które uważa za naruszone (art. 398³ § 1 k.p.c.), a Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach tych podstaw (art. 398¹³ § 1 k.p.c.). Oznacza to, że skarga kasacyjna nie może być uwzględniona nawet w przypadku, gdyby istniała podstawa prawna uzasadniająca żądanie strony, lecz przepis stanowiący tę podstawę nie został w skardze kasacyjnej wskazany jako naruszony.

Skarga kasacyjna powoda oparta jest na podstawie naruszenia jednego przepisu prawa materialnego - art. 70 § 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. - Prawo o ustroju sądów wojskowych, przez błędną jego wykładnię. Przepis ten stanowi, że uposażenie sędziów, asesorów i aplikantów, o których mowa w § 2, określają przepisy o uposażeniu żołnierzy, z tym że nie może być ono niższe od wynagrodzenia sędziów, asesorów i aplikantów sądów powszechnych na stanowiskach równorzędnych, ustalonych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Wywodząc swoje roszczenia z treści tego przepisu powód nie twierdzi, że jego uposażenie zasadnicze było niższe od uposażenia przewidzianego dla równorzędnego ze stanowiskiem sę-

dziego sądu garnizonowego stanowiska sędziego sądu rejonowego. Twierdzi natomiast, że jego uposażenie nie uwzględniało dodatku funkcyjnego, który przysługiwał sędziom sądów powszechnych. Jednakże w przytoczonym przepisie jest mowa jedynie o uposażeniu na równorzędnych stanowiskach, natomiast kwestii dodatków przepis ten w ogóle nie reguluje. Powód powinien zatem wskazać przepis prawa zrównujący zajmowane przez niego stanowisko z odpowiednim stanowiskiem sędziego sądu powszechnego oraz przepis prawa przewidujący dodatek funkcyjny dla takiego stanowiska. Takie przepisy nie zostały w skardze wskazane. Powód sam określa swoje stanowisko jako równorzędne ze stanowiskiem przewodniczącego wydziału penitencjarnego w sądzie okręgowym i ze stanowiskiem kierownika sekcji w sądzie rejonowym. Powołany przepis o uposażeniu sędziów sądów wojskowych odwołuje się do wykazu stanowisk ustalonego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Chodzi tu więc o stanowiska wymienione w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 31 grudnia 1997 r. w sprawie ustalenia równorzędnych stanowisk sędziów Izby Wojskowej Sądu Najwyższego i sędziów innych izb Sądu Najwyższego, sędziów Biura Nadzoru Pozainstancyjnego Sądu Najwyższego, sędziów Departamentu Sądów Wojskowych Ministerstwa Sprawiedliwości i sędziów delegowanych do pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości oraz sędziów, asesorów, aplikantów sądów wojskowych i sędziów, asesorów i aplikantów sądów powszechnych w celu kształtowania uposażeń. W załączniku nr 4 do tego rozporządzenia znajduje się wykaz stanowisk, w którym stanowisko przewodniczącego wydziału wojskowego sądu okręgowego odpowiada stanowisku przewodniczącego wydziału w sądzie okręgowym. W zakresie stanowisk sędziów wojskowego sądu garnizonowego wymienione są stanowiska prezesa i zastępcy prezesa odpowiadające stanowiskom prezesa i wiceprezesa sądu rejonowego. Poza tym wymienione jest tylko stanowisko sędziego sądu garnizonowego odpowiadające stanowisku sędziego sądu rejonowego. Nie ma w wojskowych sądach garnizonowych podobnych do istniejących w sądach rejonowych stanowisk przewodniczącego wydziału i kierownika sekcji. Wojskowe sądy garnizonowe, których zakres działania jest znacznie węższy niż sądów powszechnych, nie są podzielone na wydziały i sekcje. Zgodnie z art.17 § 1 Prawa o ustroju sądów wojskowych w sądach wojskowych działają sekretariaty oraz inne komórki organizacyjne, które tworzy prezes sądu wojskowego. Skoro przepisy nie przewidują stanowiska przewodniczącego wydziału ani stanowiska kierownika sekcji, powód nie mógł być powołany na takie stanowisko ani

nie mogło mu być ono czasowo powierzone. Powód otrzymał polecenie służbowe, wydane w formie rozkazu, wykonywania czynności związanych z wykonywaniem kary zamiast części dotychczasowych czynności związanych z orzekaniem. Nie jest to równoznaczne z powierzeniem mu jakiegokolwiek funkcji.

Przepisy Prawa o ustroju sądów powszechnych nie przewidują dodatków funkcyjnych dla wszystkich sędziów. Zgodnie z art. 91 § 6 dodatek funkcyjny przysługuje sędziemu w związku z pełnioną funkcją. Z kolei przepis § 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 6 maja 2003 r. w sprawie stawek podstawowych wynagrodzenia zasadniczego sędziów sądów powszechnych, asesorów i aplikantów sądowych oraz stawek dodatku funkcyjnego sędziów, wydane na podstawie delegacji zawartej w art. 91 § 8 Prawa o ustroju sądów powszechnych, stanowi, że dodatek funkcyjny przysługuje osobie, którą powołano do pełnienia funkcji określonych w tabeli, o której mowa w § 4, lub której powierzono pełnienie takich funkcji - w okresie ich pełnienia. Chodzi tu o powołanie lub czasowe powierzenie funkcji określonych w tabeli, która w punkcie 8 wymienia przewodniczącego wydziału w sądzie rejonowym i w punkcie 9 kierownika sekcji w sądzie rejonowym. Wymienione tu stanowiska nie są przez przepisy prawa przewidziane w wojskowych sądach garnizonowych ze względu na odmienny ustrój tych sądów. Nie może tu być mowy o jakiegokolwiek luce w prawie. W związku z tym przepis art. 70 § 3 Prawa o ustroju sądów wojskowych nie stanowi podstawy do przyznania sędziemu wojskowego sądu garnizonowego dodatku funkcyjnego przewidzianego dla stanowisk w sądach rejonowych - przewodniczącego wydziału i kierownika sekcji.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 389¹⁴ k.p.c. oddalił skargę kasacyjną jako nieuzasadnioną.

=====